2 МПК «The Integration of Research, Innovation and Economy»
Секція 9. Економіка

Петровська Оксана
к. п. н., доцент
OksanaPetrovskaya80@gmail.com
Литвин Юлія
здобувачка спеціальність 051 «Економіка»
lutvun0204@gmail.com
кафедра управління персоналом і економіки праці
Одеський національний економічний університет

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА

У сучасних умовах продовольча та екологічна безпека виходять за межі суто галузевих питань і набувають статусу ключових складових соціальної політики держави. Значення визначається не лише впливом на фізичне здоров'я населення, а й здатністю формувати належну якість життя, підтримувати людський капітал та забезпечувати соціальну стійкість суспільства. У площині соціальної економіки безпечне харчування слід розглядати як суспільне благо, доступ до якого безпосередньо впливає на продуктивність праці, демографічні показники, рівень соціальних ризиків і загальні параметри добробуту.

Економічний зміст продовольчої безпеки полягає не лише у наявності харчових ресурсів, а й у спроможності держави гарантувати їх якість, безпечність і доступність для всіх соціальних груп. Особливої ваги це набуває щодо продукції тваринного походження, яка має високу соціальну значущість у структурі споживання, але водночас пов'язана з підвищеними біологічними, санітарними й екологічними ризиками. У разі недостатнього контролю негативні ефекти поширюються далеко за межі окремого ринку і проявляються у зростанні витрат системи охорони здоров'я, зниженні якості робочої сили, посиленні екологічного навантаження та зменшенні довіри споживачів до інституцій держави. Отже, продовольча безпека є не лише медико-санітарною, а й виразно економічною та соціальною категорією.

В даному контексті особливого значення набуває якість публічної політики. Ефективне державне регулювання у сфері безпечності харчових продуктів має ґрунтуватися на принципах превентивності, прозорості,

підзвітності та міжсекторальної координації. Йдеться про перехід від переважно реактивної моделі контролю до моделі випереджувального управління ризиками, коли держава не лише фіксує порушення, а й формує інституційні механізми їх недопущення. Саме такий підхід відповідає сучасному розумінню «governance», у межах якого результативність публічної політики залежить від узгодженої взаємодії органів влади, виробників, експертного середовища, споживачів та громадських інституцій [1; 2; 3].

Цифрова трансформація в такій системі виконує не допоміжну, а системоутворюючу функцію. Впровадження електронних реєстрів, систем простежуваності продукції, інтегрованих баз даних, цифрового моніторингу та автоматизованої аналітики створює нову архітектуру державного управління, у якій посилюються швидкість реагування, точність рішень і контроль за рухом інформації. Цифрові інструменти дають змогу мінімізувати інформаційну асиметрію між державою, виробником і споживачем, знизити трансакційні витрати контролю, підвищити прозорість ринку та посилити інституційну довіру. З погляду соціальної економіки, означає зменшення суспільних втрат, пов’язаних із неякісною продукцією, та більш ефективний розподіл ресурсів у системі публічного управління.

Важливо також враховувати, що цифровізація системи продовольчої та екологічної безпеки має виразний соціальний ефект. Вона сприяє більшій доступності інформації для населення, підвищує рівень захисту прав споживачів, створює умови для формування відповідальнішої поведінки виробників та знижує ризики корупційних практик у контрольних процедурах. Таким чином, цифрова трансформація соціальної політики виступає не лише технологічним оновленням управлінських процесів, а й інструментом підвищення соціальної справедливості, якості «governance» та стійкості суспільного розвитку.

Для України ця проблематика має особливу актуальність, оскільки в умовах воєнних викликів, порушення логістичних ланцюгів, екологічних ризиків і потреби у зміцненні інституційної спроможності держави саме цифрові механізми можуть забезпечити більш ефективний моніторинг, координацію та контроль у сфері продовольчої безпеки. За таких умов модернізація державного управління на основі цифрових рішень стає важливою передумовою не лише захисту здоров’я населення, а й збереження соціальної стабільності, підтримки людського потенціалу та сталого соціально-економічного розвитку [4; 5].

Отже, цифрова трансформація соціальної політики у сфері продовольчої та екологічної безпеки має розглядатися як стратегічний напрям модернізації публічного управління. Її значення полягає у підвищенні ефективності державного контролю, посиленні прозорості

ринку, зменшенні соціально-економічних втрат від харчових і екологічних ризиків та формуванні більш якісної моделі governance, орієнтованої на людину, безпеку та довгострокову суспільну стійкість.

Таким чином, забезпечення продовольчої та екологічної безпеки є важливим напрямом сучасної соціальної політики держави та потребує комплексного підходу до державного управління у сфері виробництва і контролю харчових продуктів. У сучасних умовах підвищення ефективності цієї системи значною мірою залежить від впровадження цифрових технологій у процеси моніторингу, аналізу та регулювання продовольчого ринку.

Цифрова трансформація публічної політики у сфері продовольчої безпеки сприяє підвищенню прозорості виробничих процесів, посиленню контролю за якістю продукції, оптимізації управлінських рішень та зменшенню інформаційної асиметрії між державою, виробниками і споживачами. Використання електронних реєстрів, систем простежуваності продукції, цифрових платформ моніторингу та інтегрованих баз даних створює передумови для формування більш ефективної системи governance у сфері продовольчої та екологічної безпеки [6; 7].

Отже, розвиток цифрових механізмів державного управління у сфері продовольчої безпеки є важливою умовою зміцнення громадського здоров’я, підвищення довіри до державних інституцій та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку суспільства.

Список використаних джерел

1. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів : Закон України від 23 груд. 1997 р. № 771/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 10.03.2026).
2. Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження: Закон України від 18 трав. 2017 р. № 2042-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 10.03.2026).
3. Про інформацію: Закон України від 2 жовт. 1992 р. № 2657-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 10.03.2026).
4. The State of Food Security and Nutrition in the World 2023. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2023. 316 p.
5. Food Safety: Key Facts. Geneva: World Health Organization, 2022. URL: https://www.who.int (дата звернення: 10.03.2026).
6. Digital Government Review: Digital Transformation of the Public Sector. Paris: OECD Publishing, 2020. 312 p.
7. Digital Transformation of Food Safety Systems in the European Union. Brussels: European Commission, 2021.